

Szpital Uniwersytecki nr 2
im. dr. Jana Biziela w Bydgoszczy

SZPITAL
AKREDYTOWANY

PROGRAM SZKOLENIA
WSTĘPNEGO OGÓLNEGO
Z DZIEDZINY
BEZPIECZEŃSTWA
I HIGIENY PRACY

Szkoleniu wstępnemu podlegają wszyscy nowo zatrudniani pracownicy, studenci odbywający u pracodawcy praktykę oraz uczniowie szkół zawodowych zatrudniani w celu praktycznej nauki zawodu.

Przeprowadzenie szkolenia wstępnego ogólnego należy do kompetencji służby bhp, osoby wykonującej u pracodawcy zadania tej służby bądź pracodawcy, który sam wykonuje zadania służby bhp. Pracodawca może również wyznaczyć do przeprowadzenia tego szkolenia innego pracownika, który posiada zasób wiedzy i umiejętności zapewniające właściwą realizację programu tego szkolenia oraz ma aktualne zaświadczenie o ukończeniu wymaganego dla niego szkolenia w dziedzinie bhp.

Szkolenie powinno zawierać wskazówki dotyczące wykonywania pracy i zachowania się w miejscu pracy zgodne z przepisami i zasadami bezpieczeństwa pracy. Dlatego też szkolenie wstępne z BHP obejmuje zawsze:

- Instruktaż ogólny szkolenia BHP (szkolenie wstępne, ogólne) – powinien wyposażyć pracownika w wiedzę na temat podstawowych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (w oparciu o Kodeks pracy, regulaminy pracy i na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2004 roku Dz.U. 04.180.1860 z póź. zm.), przepisy i zasady BHP obowiązujące u danego pracodawcy, zasady udzielania pierwszej pomocy.

Czas trwania szkolenia wstępnego powinno trwać minimum 3 godziny lekcyjne.

I. BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

Art.207. Podstawowe obowiązki pracodawcy

§1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy.

§2. Pracodawca jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki. W szczególności pracodawca jest zobowiązany:

- 1) organizować pracę w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy;
- 2) zapewniać przestrzeganie w zakładzie pracy przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, wydawać polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie oraz kontrolować wykonanie tych poleceń;
- 3) reagować na potrzeby w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dostosować środki podejmowane w celu doskonalenia istniejącego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników, biorąc pod uwagę zmieniające się warunki wykonywania pracy;
- 4) zapewnić rozwój spójnej polityki zapobiegającej wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym uwzględniającej zagadnienia techniczne, organizacje pracy, warunki pracy, stosunki społeczne oraz wpływ czynników środowiska pracy;
- 5) uwzględniać ochronę zdrowia młodocianych, pracownic w ciąży lub karmiących dziecko piersią oraz pracowników niepełnosprawnych w ramach podejmowanych działań profilaktycznych;
- 6) zapewniać wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydawanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy;
- 7) zapewniać wykonanie zaleceń społecznego inspektora pracy.

Art.207¹ Obowiązek przekazywania informacji przez pracodawcę

§1. Pracodawca jest obowiązany przekazywać pracownikom informacje o:

- 1) zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy, na poszczególnych stanowiskach pracy i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników;

2) działaniach ochronnych i zapobiegawczych podjętych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń, o których mowa w pkt. 1;

3) pracownikach wyznaczonych do:

a. udzielania pierwszej pomocy;

b. wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników.

§2. Informacja o pracownikach, o których mowa w §1 pkt. 3, obejmuje:

1) imię i nazwisko;

2) miejsce wykonywania pracy;

3) numer telefonu służbowego lub innego środka komunikacji elektronicznej.

Art.208. Współdziałanie pracodawców

§1. W razie gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:

1) współpracować ze sobą;

2) wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu;

3) ustalić zasady współdziałania uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników;

4) informować siebie nawzajem oraz pracowników lub ich przedstawicieli o działaniach w zakresie zapobiegania zagrożeniom zawodowym występującym podczas wykonywanych przez nich prac.

§2. Wyznaczenie koordynatora, o którym mowa w §1, nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy zatrudnionym przez nich pracownikom.

§3. Pracodawca, na którego terenie wykonują prace pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, jest zobowiązany dostarczyć tym pracodawcom, w celu przekazania pracownikom, informacje, o których mowa w art. 207¹.

Art.209. Zawiadomienie inspektorów o rozpoczęciu działalności

§1. Pracodawca rozpoczynający działalność jest, obowiązany, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia tej działalności, zawiadomić na piśmie właściwego okręgowego inspektora pracy

i właściwego państwowego inspektora sanitarnego w miejscu, rodzaju i zakresie prowadzonej działalności.

§2. Obowiązek, o którym mowa w §1, ciąży na pracodawcy odpowiednio w razie zmiany miejsca, rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, zwłaszcza zmiany technologii lub profilu produkcji, jeżeli zmiana technologii może powodować zwiększenie zagrożenia dla zdrowia pracowników.

§4. Właściwy okręgowy inspektor pracy lub właściwy państwowy inspektor sanitarny może zobowiązać pracodawcę prowadzącego działalność powodującą szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia pracowników do okresowej aktualizacji informacji, o której mowa w §1.

Art.209¹ Środki do udzielania pierwszej pomocy

§1. Pracodawca jest obowiązany:

- 1) zapewnić środki niezbędne do udzielenia pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, gaszenia pożaru i ewakuacji pracowników;
- 2) wyznaczyć pracowników do:
 - a. udzielania pierwszej pomocy;
 - b. wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników, zgodnie z przepisami o ochronie przeciwpożarowej;
- 3) zapewnić łączność za służbami zewnętrznymi wyspecjalizowanymi w szczególności w zakresie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ratownictwa medycznego oraz ochrony przeciwpożarowej.

§2. Działania, o których mowa w §1, powinny być dostosowane do rodzaju i zakresu prowadzonej działalności, liczby zatrudnionych pracowników i innych osób przebywających na terenie zakładu pracy oraz rodzaju i poziomu występujących zagrożeń.

§3. Liczba pracowników, o których mowa w §1 pkt. 2, ich szkolenie oraz wyposażenie powinny być uzależnione od rodzaju i poziomu występujących zagrożeń.

Art.209² Informowanie o zagrożeniach

§1. W przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia dla zdrowia lub życia pracodawca jest obowiązany:

- 1) niezwłocznie poinformować pracowników o tych zagrożeniach oraz podjąć działania w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony;

2) niezwłocznie dostarczyć pracownikom instrukcje umożliwiające, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia, przerwanie pracy i oddalenie się z miejsca zagrożenia w miejsce bezpieczne.

§2. W razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia pracodawcy jest obowiązany:

- 1) wstrzymać prace i wydać pracownikom polecenia oddalenia się w miejsce bezpieczne;
- 2) do czasu usunięcia zagrożenia nie wydawać polecenia wznowienia pracy.

Art.209³ Działania mające na celu eliminowanie niebezpieczeństw

§1. Pracodawca jest obowiązany umożliwić pracownikom, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia dla ich zdrowia lub życia albo dla zdrowia lub życia innych osób, podjęcie działań w celu uniknięcia niebezpieczeństwa – nawet bez porozumienia z przełożonym – na miarę ich wiedzy i dostępnych środków technicznych.

§2. Pracownicy, którzy podjęli działania, o których mowa w §1, nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych konsekwencji tych działań, pod warunkiem że nie zaniedbali swoich obowiązków.

Maszyny i inne urządzenia techniczne

Art.215. Konstruowanie i budowa maszyn

Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby stosowane maszyny i inne urządzenia techniczne:

- 1) zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy, w szczególności zabezpieczały pracownika przed urazami, działaniem niebezpiecznych substancji chemicznych, porażeniem prądem elektrycznym, nadmiernym hałasem, działaniem drgań mechanicznych i promieniowania oraz szkodliwym i niebezpiecznym działaniem innych czynników środowiska pracy,
- 2) uwzględniały zasady ergonomii.

Czynniki oraz procesy pracy stwarzające szczególne zagrożenie dla zdrowia lub życia

Art.224. Nagłe niebezpieczeństwo dla życia

§1. Pracodawca prowadzący działalność, która stwarza możliwość wystąpienia nagłego niebezpieczeństwa dla zdrowia lub życia pracowników, jest obowiązany podejmować działania zapobiegające takiemu niebezpieczeństwu.

§2. W przypadku, o którym mowa w §1, pracodawca jest obowiązany zapewnić:

- 1) odpowiednie do rodzaju niebezpieczeństwa urządzenia i sprzęt ratowniczy oraz ich obsługę przez osoby należycie przeszkolone,
- 2) udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym.

§3. Przepisy §1 i 2 nie naruszają wymagań, określonych w odrębnych przepisach, dotyczących katastrof i innych nadzwyczajnych zagrożeń.

Profilaktyczna ochrona zdrowia

Art.226. Informowanie o ryzyku zawodowym

Pracodawca:

- 1) ocenia i dokumentuje ryzyko zawodowe związane z wykonywaną pracą oraz stosuje niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko,
- 2) informuje pracowników o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą, oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami.

Ryzyko zawodowe jest to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy.

Celem oceny ryzyka jest skuteczne zapobieganie skutkom zagrożeń zawodowych lub wyeliminowanie ryzyka, kontrolowanie ryzyka i przekazywanie wiedzy o zagrożeniach i ryzyku pracownikom. Jest to jedno z działań profilaktycznych.

Aby skutecznie zapobiegać skutkom zagrożeń zawodowych, należy pracownika informować o:

- wszystkich występujących zagrożeniach,
- źródłach zagrożeń,

- skutkach zdrowotnych tych zagrożeń,
- sposobach ochrony przed zagrożeniami,
- poziomie ryzyka.

Aby pracodawca mógł skutecznie zapobiegać skutkom zagrożeń zawodowych, musi znać ryzyko zawodowe, na jakie są narażeni pracownicy.

Art.227. Zapobieganie chorobom zawodowym

§1. Pracodawca jest obowiązany stosować środki zapobiegające chorobom zawodowym i innym chorobom zawodowym związanym z wykonywaną pracą, w szczególności:

- 1) utrzymywać w stanie stałej sprawności urządzenia ograniczające lub eliminujące szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiska pracy oraz urządzenia służące do pomiarów tych czynników,
- 2) przeprowadzać, na swój koszt, badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia, rejestrować i przechowywać wyniki tych badań i pomiarów oraz udostępniać je pracownikom.

§2. Minister właściwy do spraw zdrowia, uwzględniając zróżnicowane działanie na organizm człowieka czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy oraz konieczność podjęcia niezbędnych środków zabezpieczających przed ich działaniem, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb, metody, rodzaj i częstotliwość wykonywania badań i pomiarów, o których mowa w §1 pkt 2,
- 2) przypadki, w których jest konieczne prowadzenie pomiarów ciągłych,
- 3) wymagania, jakie powinny spełniać laboratoria wykonujące badania i pomiary,
- 4) sposób rejestrowania i przechowywania wyników tych badań i pomiarów,
- 5) wzory dokumentów oraz sposób udostępniania wyników badań i pomiarów pracownikom.

Art.229. Badania lekarskie

§1. Wstępnym badaniom lekarskim podlegają:

- 1) osoby przyjmowane do pracy,
- 2) pracownicy młodociani przenoszeni na inne stanowiska pracy i inni pracownicy przenoszeni na stanowiska pracy, na których występują czynniki szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe. Badaniom wstępnym nie podlegają jednak osoby przyjmowane

ponownie do pracy u danego pracodawcy na to samo stanowisko lub na stanowisko o takich samych warunkach pracy, na podstawie kolejnej umowy o pracę zawartej bezpośrednio po rozwiązaniu lub wygaśnięciu poprzedniej umowy o pracę z tym pracodawcą.

§2. Pracownik podlega okresowym badaniom lekarskim. W przypadku niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni, spowodowanej chorobą, pracownik podlega ponadto kontrolnym badaniom lekarskim w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku.

§3. Okresowe i kontrolne badania lekarskie przeprowadza się w miarę możliwości w godzinach pracy. Za czas niewykonania pracy w związku z przeprowadzanymi badaniami pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia, a w razie przejazdu na te badania do innej miejscowości przysługują mu należności na pokrycie kosztów przejazdu według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych.

§4. Pracodawca nie może dopuścić do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku.

§5. Pracodawca zatrudniający pracowników w warunkach narażenia na działanie substancji i czynników rakotwórczych lub pyłów zwłókniających jest obowiązany zapewnić tym pracownikom okresowe badania lekarskie także:

- 1) po zaprzestaniu pracy w kontakcie z tymi substancjami, czynnikami lub pyłami,
- 2) po rozwiązaniu stosunku pracy, jeżeli zainteresowana osoba zgłosi wniosek objęcie takimi badaniami.

§6. Badania, o których mowa w §1, 2 i 5, są przeprowadzane na koszt pracodawcy.

Pracodawca ponosi ponadto inne koszty profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, niezbędnej z uwagi na warunki pracy.

Art.232. Nieodpłatne posiłki i napoje

Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnie uciążliwych, nieodpłatnie, odpowiednie posiłki i napoje, jeżeli jest to niezbędne ze względów profilaktycznych. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje tych posiłków i napojów oraz wymagania, jakie powinny spełniać, a także przypadki i warunki ich wydawania.

Art.233. Urządzenia higieniczno-sanitarne

Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom odpowiednie urządzenia higieniczno-sanitarne oraz dostarczyć odpowiednie środki higieny osobistej.

Wypadki przy pracy i choroby zawodowe

Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) Podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) Podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) W czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Określone zdarzenie może być zakwalifikowane jako wypadek przy pracy jedynie wówczas, gdy spełnia równocześnie wszystkie cztery warunki podane definicji.

Kategorie wypadków przy pracy:

1) Wypadek śmiertelny

Zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz.1673 z późn. zm.) - za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć poszkodowanego w okresie 6 miesięcy od zdarzenia.

2) Ciężki wypadek

Zgodnie z art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz.1673 z późn. zm.) - za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała , takie jak: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, całkowita lub częściowa niezdolność do pracy zawodowej albo, trwałe istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

3) Zbiorowy wypadek

Zgodnie z art. 3 ust. 6 ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. nr 199, poz. 1673 z późn. zm.) - za zbiorowy wypadek przy pracy uważa się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby.

Z tytułu wypadku przy pracy, pracownikowi przysługuje:

- wyrównanie do pełnej pensji;
- sporządzenie protokołu powypadkowego do którego musi mieć dwóch świadków;
- na życzenie poszkodowanego dokumentacja wysyłana jest do ZUS-u, celem orzeczenia stałego uszczerbku na zdrowiu;
- pracownik może złożyć dokumenty o odszkodowanie do dodatkowego filaru ubezpieczeniowego.

Za wypadek w drodze do pracy lub z pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w drodze do lub z miejsca wykonywania zatrudnienia lub innej działalności stanowiącej tytuł ubezpieczenia rentownego, jeżeli droga ta była najkrótsza i nie została przerwana.

Jednakże uważa się, że wypadek nastąpił w drodze do pracy lub z pracy, mimo iż droga ta została przerwana, jeżeli przerwa była życiowo uzasadniona i jej czas nie przekraczał granic potrzeby, a także wówczas, gdy droga, nie będąc drogą najkrótszą, była dla ubezpieczonego, ze względów komunikacyjnych, najdogodniejsza.

Za drogę do pracy lub z pracy uważa się, oprócz drogi z domu do pracy lub z pracy do domu, drogę do miejsca lub z miejsca:

- 1) Innego zatrudnienia lub innej działalności stanowiącej tytuł ubezpieczenia rentownego;
- 2) Zwykłego wykonywania funkcji lub zadań zawodowych albo społecznych;
- 3) Zwykłego spożywania posiłków;
- 4) Odbywania nauki lub studiów.

Oprócz wypadków w pracy, w drodze do lub z pracy zdarzają się zakłucia. W związku z tym, gdy dojdzie do zakłucia pracownik informuje przełożonego i udaje się do lekarza dyżurnego, celem otrzymania skierowania do szpitala zakaźnego, w celu dokonania badań. Bezpośredni przełożony wypełnia kartę ekspozycji i zgłasza zakłucie Sekcji bhp oraz do Pielęgniarek Epidemiologicznych. Pracownik jest zobowiązany po pół roku dokonać badań kontrolnych, celem zweryfikowania ewentualnego zakażenia.

Art.234. Obowiązki pracodawcy w razie wypadku

§1. W razie wypadku przy pracy pracodawca jest obowiązany podjąć niezbędne działania eliminujące lub ograniczające zagrożenie, zapewnić udzielenie pierwszej pomocy osobom

poszkodowanym i ustalenie w przewidzianym trybie okoliczności i przyczyn wypadku oraz zastosować odpowiednie środki zapobiegające podobnym wypadkom.

§2. Pracodawca jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić właściwego inspektora pracy i prokuratora o śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym wypadku przy pracy oraz w każdym innym wypadku, który wywołał wymienione skutki, mającym związek z pracą, jeżeli może być uznany za wypadek przy pracy.

§3. Pracodawca jest obowiązany prowadzić rejestr wypadków przy pracy.

§4. Koszty związane z ustalaniem okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy ponosi pracodawca.

Art.235. Rozpoznanie choroby zawodowej

§1. Pracodawca jest obowiązany niezwłocznie zgłosić właściwemu organowi Państwowej Inspekcji Sanitarnej i właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy każdy przypadek rozpoznana choroby zawodowej albo podejrzenia o taką chorobę.

§2. Obowiązek, o którym mowa w §1, dotyczy także lekarza, który rozpoznał lub podejrzewa wypadek choroby zawodowej.

§3. W razie rozpoznania u pracownika choroby zawodowej, pracodawca jest obowiązany:

- 1) ustalić przyczyny powstania choroby zawodowej oraz charakter i rozmiar zagrożenia tą chorobą, działając w porozumieniu z właściwym organem Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- 2) przystąpić niezwłocznie do usunięcia czynników powodujących powstanie choroby zawodowej i zastosować inne niezbędne środki zapobiegawcze,
- 3) zapewnić realizację zaleceń lekarskich.

§4. Pracodawca jest obowiązany prowadzić rejestr zachorowań na choroby zawodowej podejrzeń o takie choroby.

Art.236. Analiza przyczyn wypadków przy pracy

Pracodawca jest obowiązany systematycznie analizować przyczyny wypadków przy pracy, chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami środowiska pracy i na podstawie wyników tych analiz stosować właściwe środki zapobiegawcze.

Art.237. Delegacja

§1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe zasady postępowania przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposób ich dokumentowania, a także zakres informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy,
- 2) wykaz chorób zawodowych,
- 3) szczegółowe zasady postępowania dotyczące zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

§2. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wzór protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy zawierający dane dotyczące poszkodowanego, składu zespołu powypadkowego, wypadku i jego skutków, stwierdzenie, że wypadek jest lub nie jest wypadkiem przy pracy, oraz wnioski i zalecane środki profilaktyczne, a także pouczenie dla stron postępowania powypadkowego.

§3. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wzór statystycznej karty wypadku przy pracy, uwzględniając dane dotyczące pracodawcy, poszkodowanego, wypadku przy pracy, a także jego skutków oraz sposób i terminy jej sporządzania i przekazywania do właściwego urzędu statystycznego.

§4. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób, a także prowadzenia rejestrów chorób zawodowych, uwzględniając w szczególności wzory dokumentów stosowanych w postępowaniu dotyczącym tych chorób oraz dane objęte rejestrem,
- 2) wytyczne diagnostyczno-orzecznicze i kryteria rozpoznawania chorób zawodowych, uwzględniając w szczególności rodzaj choroby oraz czynniki szkodliwe i uciążliwe wywołujące te choroby.

Art.237¹. Świadczenia z tytułu wypadku przy pracy

§1. Pracownikowi, który uległ wypadkowi przy pracy lub zachorował na chorobę zawodową określoną w wykazie, o którym mowa w art. 237 §1 pkt 2, przysługują świadczenia z ubezpieczenia społecznego, określone w odrębnych przepisach.

§2. Pracownikowi, który uległ wypadkowi przy pracy, przysługuje od pracodawcy odszkodowanie za utratę lub uszkodzenie w związku z wypadkiem przedmiotów osobistego

użytku oraz przedmiotów niezbędnych do wykonywania pracy, z wyjątkiem utraty lub uszkodzenia pojazdów samochodowych oraz wartości pieniężnych.

Szkolenia

Art.237³. Szkolenie z zakresu bhp

§1. Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada on wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§2. Pracodawca jest obowiązany zapewnić przeszkolenie pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzenie okresowych szkoleń w tym zakresie. Szkolenie pracownika przed dopuszczeniem do pracy nie jest wymagane w przypadku podjęcia przez niego pracy na tym samym stanowisku pracy, które zajmował u danego pracodawcy bezpośrednio przed nawiązaniem z tym pracodawcą kolejnej umowy o pracę.

§2¹. Pracodawca jest obowiązany odbyć szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie niezbędnym do wykonywania ciężących na nim obowiązków. Szkolenie to powinno być okresowo powtarzane.

§3. Szkolenia, o których mowa w §2, odbywają się w czasie pracy i na koszt pracodawcy.

Art.237⁴. Instrukcje i wskazówki dotyczące bhp

§1. Pracodawca jest obowiązany zaznajamiać pracowników z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczącymi wykonywanych przez nich prac.

§2. Pracodawca jest obowiązany wydawać szczegółowe instrukcje i wskazówki dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.

§3. Pracownik jest obowiązany potwierdzić na piśmie zapoznanie się z przepisami oraz zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

Środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwiu robocze

Art.237⁶. Środki ochrony indywidualnej

§1. Pracodawca jest obowiązany dostarczyć pracownikowi nieodpłatnie środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy oraz informować go o sposobach posługiwania się tymi środkami.

§3. Pracodawca jest obowiązany dostarczyć pracownikowi środki ochrony indywidualnej, które spełniają wymagania dotyczące oceny zgodności określone w odrębnych przepisach.

Art.237⁷. Odzież i obuwiu robocze

§1. Pracodawca jest obowiązany dostarczyć pracownikowi nieodpłatnie odzież i obuwiu robocze, spełniające wymagania określone w Polskich Normach:

- 1) jeżeli odzież własna pracownika może ulec zniszczeniu lub znacznemu zabrudzeniu,
- 2) ze względu na wymagania technologiczne, sanitarne lub bezpieczeństwa i higieny pracy.

§2. Pracodawca może ustalić stanowiska, na których dopuszcza się używanie przez pracowników, za ich zgodą, własnej odzieży i obuwiu roboczego, spełniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy.

§3. Przepis §2 nie dotyczy stanowisk, na których są wykonywane prace związane z bezpośrednią obsługą maszyn i innych urządzeń technicznych albo prace powodujące intensywne brudzenie lub skażenie odzieży i obuwiu roboczego środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi albo materiałami biologicznie zakaźnymi.

§4. Pracownikowi używającemu własnej odzieży i obuwiu roboczego, zgodnie z §2, pracodawca wypłaca ekwiwalent pieniężny w wysokości uwzględniającej ich aktualne ceny.

Art.237⁹. Dopuszczenie do pracy

§1. Pracodawca nie może dopuścić pracownika do pracy bez środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwiu roboczego, przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy.

§2. Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby stosowane środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwiu robocze posiadały właściwości ochronne i użytkowe, oraz zapewnić odpowiednio ich pranie, konserwację, naprawę, odpylanie i odkażanie.

§3. Jeżeli pracodawca nie może zapewnić prania odzieży roboczej, czynności te mogą być wykonywane przez pracownika, pod warunkiem wypłacania przez pracodawcę ekwiwalentu pieniężnego w wysokości kosztów poniesionych przez pracownika.

Prawa i obowiązki pracownika

Art.210. Powstrzymanie się od wykonania pracy

§1. W razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy i stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika albo gdy wykonywana przez niego praca grozi takim niebezpieczeństwem innym osobom, pracownik ma prawo powstrzymać się od wykonywania pracy, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

§2. Jeżeli powstrzymanie się od wykonywania pracy nie usuwa zagrożenia, o którym mowa w §1, pracownik ma prawo oddalić się z miejsca zagrożenia, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

§2¹. Pracownik nie może ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla niego konsekwencji z powodu powstrzymania się od pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia w przypadkach, o których mowa w § 1 i 2.

§3. Za czas powstrzymania się od wykonywania pracy lub oddalenia się z miejsca zagrożenia w przypadkach, o których mowa w § 1 i 2, pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia.

§4. Pracownik ma prawo, po uprzednim zawiadomieniu przełożonego, powstrzymać się od wykonywania pracy wymagającej szczególnej sprawności psychofizycznej w przypadku, gdy jego stan psychofizyczny nie zapewnia bezpiecznego wykonywania pracy i stwarza zagrożenie dla innych osób.

§5. Przepisy § 1, 2 i 4 nie dotyczą pracownika, którego obowiązkiem pracowniczym jest ratowanie życia ludzkiego lub mienia.

Art.211. Podstawowe obowiązki pracownika

Przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy jest podstawowym obowiązkiem pracownika. W szczególności pracownik jest obowiązany:

1) znać przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, brać udział w szkoleniu i instruktażu z tego zakresu oraz poddawać się wymaganym egzaminom sprawdzającym;

- 2) wykonać prace w sposób zgodny z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosować się do wydawanych w tym zakresie poleceń i wskazówek przełożonych;
- 3) dbać o należyty stan maszyn, urządzeń, narzędzi i sprzętu oraz o porządek i ład w miejscu pracy;
- 4) stosować środki ochrony zbiorowej, a także używać przydzielonych środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, zgodnie z ich przeznaczeniem;
- 5) poddawać się wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym badaniom lekarskim i stosować się do wskazań lekarskich;
- 6) niezwłocznie zawiadomić przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzec współpracowników, a także inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia, o grożącym im niebezpieczeństwie;
- 7) współdziałać z pracodawcą i przełożonymi w wypełnianiu obowiązków dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

Odpowiedzialność porządkowa pracowników

Art.108. Katalog kar

§1. Za nieprzestrzeganie przez pracownika ustalonej organizacji i porządku w procesie pracy, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisów przeciwpożarowych, a także przyjętego sposobu potwierdzania przybycia i obecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz usprawiedliwiania nieobecności w pracy, pracodawca może stosować:

- 1) karę upomnienia;
- 2) karę nagany.

§2. Za nieprzestrzeganie przez pracownika przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy lub przepisów przeciwpożarowych, opuszczenie pracy bez usprawiedliwienia, stawienie się do pracy w stanie nietrzeźwości lub spożywanie alkoholu w czasie pracy – pracodawca może również stosować karę pieniężną.

§3. Kara pieniężna za jedno przekroczenie, jak i za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności, nie może być wyższa od jednodniowego wynagrodzenia pracownika, a łącznie kary pieniężne nie mogą przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia przypadającego pracownikowi do wypłaty, po dokonaniu potrąceń, o których mowa w art. 87 §1 pkt. 1-3.

§4. Wpływy z kar pieniężnych przeznacza się na poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Art.109. Tryb stosowania kary

§1. Kara nie może być zastosowana po upływie 2 tygodni od powzięcia wiadomości o naruszeniu obowiązku pracowniczego i po upływie 3 miesięcy od dopuszczenia się tego naruszenia.

§2. Kara może być zastosowana tylko po uprzednim wysłuchaniu pracownika.

§3. Jeżeli z powodu nieobecności w zakładzie pracy pracownik nie może być wysłuchany, bieg dwutygodniowego terminu przewidzianego w §1 nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się pracownika do pracy.

II. OCHRONA ŚRODOWISKA

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi pracownik podejmujący pracę w Szpitalu musi wiedzieć, że:

§2. Odpady medyczne klasyfikuje się w następujący sposób:

-odpady medyczne, o kodach 18 01 02*, 18 01 80* i 18 01 82*, zwane dalej „odpadami zakaźnymi”, są to odpady niebezpieczne, które zawierają żywe mikroorganizmy lub ich toksyny, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do przyjęcia, lub wywołują choroby zakaźne u ludzi lub innych żywych organizmów;

-odpady medyczne, o kodach 18 01 06*, 18 01 08* i 18 01 10*, zwane dalej „odpadami specjalnymi”, są to odpady niebezpieczne, które zawierają substancje chemiczne, o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do sądenia, że wywołują choroby zakaźne u ludzi lub innych żywych organizmów lub mogą być źródłem skażenia środowiska;

-odpady medyczne, o kodach 18 01 01, 18 01 04, 18 01 07, 18 01 09, 18 01 81- zwane dalej „odpadami pozostałymi”, są to odpady medyczne nieposiadające właściwości niebezpiecznych .

§5. Każdy pojemnik i każdy worek jednorazowego użycia powinny posiadać:

Widoczne oznakowanie, świadczące o rodzaju odpadów w nich przechowywanych;

Widoczne oznakowanie, świadczące o miejscu pochodzenia odpadów;

Datę zamknięcia;

Informacje pozwalające zidentyfikować osobę zamykającą pojemnik lub worek.

Odpady zakaźne, inne niż wymienione w §4 ust. 3, gromadzi się w workach koloru czerwonego.

Odpady specjalne gromadzi się w workach koloru żółtego.

Pozostałe odpady medyczne, inne niż wymienione w §4 ust. 3, gromadzi się w workach koloru niebieskiego.

Odpady medyczne powstałe w wyniku udzielania świadczeń zdrowotnych w miejscu wezwania powinny zostać usunięte przez osoby udzielające świadczeń zdrowotnych, zgodnie z procedurą, o której mowa w §9.

Oprócz tego, na każdym oddziale znajduje się Instrukcja postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, z którą pracownik musi zapoznać się, zobowiązać się do przestrzegania i realizowania ustaleń z niej wynikających i złożyć podpis w rozdzielnik.

III. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

Mówiąc o bezpieczeństwie przeciwpożarowym pracownik powinien znać podstawowe zasady ochrony przeciwpożarowej – Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991r. art.4.

1. Właściciel budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową, jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- 2) wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,
- 3) zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie,
- 4) zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- 5) przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,
- 6) zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- 7) ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

1a. Odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w ust. 1, stosownie do obowiązków i zadań powierzonych w odniesieniu do budynku, obiektu budowlanego lub terenu, przejmuje - w całości lub w części - ich zarządca

lub użytkownik, na podstawie zawartej umowy cywilnoprawnej ustanawiającej zarząd lub użytkowanie. W przypadku gdy umowa taka nie została zawarta, odpowiedzialność za realizację obowiązków z zakresu ochrony przeciwpożarowej spoczywa na faktycznie władającym budynkiem, obiektem budowlanym lub terenem.

2. Czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej mogą wykonywać osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

2a. Osoby wykonujące czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej, polegające na zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, niezatrudnione w jednostkach ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt. 1a-5 i 8, powinny posiadać wykształcenie wyższe i ukończone szkolenie specjalistów ochrony przeciwpożarowej albo mieć wykształcenie wyższe na kierunku inżynieria bezpieczeństwa pożarowego lub tytuł zawodowy inżyniera pożarnictwa lub uzyskać uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu inżyniera pożarnictwa w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego - inżyniera pożarnictwa.

2b. Osoby wymienione w ust. 2a, wykonujące czynności wyłącznie w zakresie wynikającym z ust. 1, powinny posiadać co najmniej wykształcenie średnie i ukończone szkolenie inspektorów ochrony przeciwpożarowej lub mieć tytuł zawodowy technika pożarnictwa lub uzyskać uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego - technika pożarnictwa.

IV. SPOSOBY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU I INNEGO ZAGROŻENIA

1. Zasady ogólne postępowania pracowników na wypadek powstania pożaru.

Wszyscy pracownicy w przypadku powstania pożaru zobowiązani są do czynnego włączenia się do akcji ewakuacyjno - gaśniczej przestrzegając następujących zasad:

a) pracownicy po otrzymaniu powiadomienia o pożarze lub osobistym jego zauważeniu (ogień, podwyższona temperatura, dym, zapach spalenizny) dokonują:

- ogłoszenia alarmu pożarowego i powiadomienie dyżurnego ochrony przeciwpożarowej szpitala,

b) równocześnie z alarmowaniem ww. osób należy przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego,

c) pracownicy wykonują polecenia Kierownika akcji. Do czasu przybycia straży pożarnej, akcją kieruje najpierw jako pierwszy – Osoba Funkcyjna (np. ordynator, lub lekarz dyżurny danego oddziału), a następnie Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona. Po zgłoszeniu meldunku o pożarze do straży pożarnej kierujący akcją wyznacza osobę, która obok pracownika ochrony oczekuje na przyjazd jednostek ratowniczo-gaśniczych w celu przekazania pełnej informacji o pożarze, wskazując miejsce pożaru,

d) każdy pracownik przystępujący do akcji ratowniczo - gaśniczej powinien pamiętać, aby:

- zachowywać spokój i przeciwdziałać panice,
- w pierwszej kolejności przeprowadzić ratowanie życia ludzkiego i ewakuację osób z zagrożonego budynku,
- usunąć z zasięgu ognia wszystkie materiały palne, cenne mienie oraz ważne dokumenty,
- jeżeli nie ma nadmiernej ilości dymu nie otwierać bez koniecznej potrzeby drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia,
- w przypadku gromadzenia się dymu na korytarzach należy otworzyć lub wybić okno w celu odprowadzenia dymu na zewnątrz,
- w atmosferze dymu najbezpieczniej poruszać się jest w pozycji pochylej, gdyż najwięcej czystego powietrza znajduje się na wysokości do kolan; dodatkowym zabezpieczeniem przed działaniem dymu może być nałożenie na usta - nos zwilżonej chusteczki,

- przewidywać możliwość rozwoju pożaru,
- o pożarze należy powiadomić osoby funkcyjne i innych pracowników wg oddzielnego planu powiadamiania pracowników w przypadku powstania pożaru.

1. Wszyscy pracownicy powinni pamiętać, że podczas palących się tworzyw sztucznych występują szczególnie niebezpieczne zjawiska takie jak:

- gęsty i czarny dym bardzo utrudniający widoczność,
- bardzo duszące, żrące oraz toksyczne gazowe produkty spalania, topiące i ściekające krople mogące spowodować ciężkie i bolesne oparzenia.

2. Pracownicy opuszczają budynek na końcu, dopiero po przeprowadzeniu ewakuacji wszystkich osób z zewnątrz przebywających w obiekcie.

3. Wszyscy pracownicy powinni być przeszkoleni w zakresie znajomości i zasad prowadzenia ewakuacji.

4. Właściwe i zdecydowane postępowanie w chwili zauważenia pożaru oraz szybkie i prawidłowe uruchomienie podręcznego sprzętu gaśniczego umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku. W tym celu należy przystąpić do gaszenia pożaru za pomocą hydrantów wewnętrznych oraz gaśnic będących na wyposażeniu obiektu.

Nie wolno gasić wodą instalacji i urządzeń elektrycznych będących pod napięciem (należy stosować gaśnice proszkowe i śniegowe),

2. Alarmowanie

Z uwagi na rozbudowany charakter obiektu, proces alarmowania musi być ściśle przypisany danym osobom funkcyjnym.

Każdy, kto zauważy pożar (dym, zapach spalenizny, wzrost temperatury, ogień) obowiązany jest natychmiast zaalarmować wszelkimi dostępnymi środkami swojego bezpośredniego

przełożonego – lekarza dyżurnego, pielęgniarkę oddziałową lub jedną z osób je zastępujących lub funkcyjnych oraz dyżurnego ochrony przeciwpożarowej.

Wyżej wymienione osoby funkcyjne (Przełożeni) zobowiązani są do przerwania swojej pracy i oceny stopnia zagrożenia.

W zależności od zagrożenia osoba funkcyjna (Przełożony):

- ogłasza alarm pożarowy lub informacje o powstaniu awarii,
- podejmuje decyzję o ewakuacji osób z budynku,
- alarmuje straż pożarną, **telefon nr 998**
- powiadamia służbę ochrony obiektu o powstaniu pożaru, **telefon nr 5345**.

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać:

- a) gdzie się pali lub jakie powstało zagrożenie - (dokładny adres, nazwa obiektu, rodzaj pomieszczenia);
- b) co się pali, co jest źródłem awarii (np.: zapaliło się urządzenie w hali napraw),
- c) czy istnieje zagrożenie życia ludzi,
- d) podać swoje nazwisko i numer telefonu, z którego nadano zgłoszenie.

Odłożyć słuchawkę telefonu dopiero po otrzymaniu odpowiedzi, że straż pożarna przyjęła zgłoszenie.

Odczekać chwilę przy telefonie na ewentualne sprawdzenie.

Dalsze czynności alarmowania przypisane są odpowiednim służbą i osobom funkcyjnym.

3. Wykaz telefonów alarmowych

W razie potrzeby (nieszczęśliwy wypadek lub awaria) alarmować:

- a) DYŻURNY PPOŻ SZPITALA TEL. 5425
- b) NUMER ALARMOWY TEL.112
- c) POGOTOWIE RATUNKOWE TEL.999
- d) POGOTOWIE POLICJI TEL.997

- e) STRAŻ POŻARNA TEL.998
- f) POGOTOWIE GAZOWE TEL.992
- g) POGOTOWIE ENERGETYCZNE TEL.991
- h) POGOTOWIE WOD.-KAN. TEL.994
- i) STRAŻ MIEJSKĄ TEL.986

Oprócz zasad postępowania pracowników na wypadek powstania pożaru pracownik na swoim oddziale musi zapoznać się z:

1. Rozmieszczeniem gaśnic;
2. Rozmieszczeniem wyjść ewakuacyjnych;
3. Miejsce lokalizacji klucza do wyjść ewakuacyjnych;
4. Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego.

Pracownik podejmujący pracę musi zapoznać się z topografią Szpitala i wiedzieć, że:

1. Szpital składa się z kilku budynków;
2. Budynki połączone są tunelami, celem szybkiego i łatwego dojścia do określonego celu.

OPRACOWAŁ:

ZAKCEPTOWAŁ:

ZATWIERDZIŁ: